

Regionalny Ośrodek Kultury
Bielsko-Biała

Żywiec • Milówka • Bielsko-Biała

57. Przegląd Zespołów Kołodniczych i Obrzędowych

17 stycznia - 1 lutego

Żywieckie Gody 2026

informator
information leaflet

Przegląd Zespołów Kolędniczych i Obrzędowych „Żywieckie Gody”

to impreza folklorystyczna, która ma na celu kultywowanie i popularyzację tradycji związanych z okresem zimowego świątowania (od św. Andrzeja poprzez Święta Bożego Narodzenia, Nowy Rok – aż po kres karnawału). Swym zasięgiem obejmuje Beskid Śląski oraz Żywiecczynę (wraz z okolicami pasma Babiej Góry).

Na „Żywieckie Gody” składa się szereg wydarzeń, z których najważniejsze odbywają się w Żywcu i w Milówce.

Przegląd grup kolędniczych i obrzędowych występujących „w izbie” ma formę konkursu, w ramach którego prezentują się kolędnicy z gwiazdą, Dorotą czy szopką, pastuszkowie oraz połaźnicy. Tradycje kolędnicze kultywują na scenie również grupy Szlachciców, Trzech Króli czy Herodów. Przegląd ma miejsce w Żywcu. Corocznie gromadzi od ok. 50 do 60 uczestników indywidualnych oraz grup kolędników.

Najbardziej spektakularnym wydarzeniem „Żywieckich Godów” jest **dzień plenerowy w Milówce** – prezentacja kolędowania Dziadów Noworocznych – archaicznego obrzędu związanego z czasem przejścia Starego Roku w Nowy, podczas którego ukazywany jest – w sposób symboliczny – magiczny moment śmierci, a następnie odrodzenia świata natury. Imprezę rozpoczyna konkurs trzaskania z bątem, po którym wszystkie grupy obrzędowe przechodzą w barwnym korowodzie przez wieś, a następnie uczestniczą w konkursie kolędowania. Co ciekawe, podczas tego dnia prezentują się nie tylko liczne grupy Dziadów z okolicznych wsi, ale także Jukace wywodzący się z dzielnicy Żywca – Zabłocia. Wydarzenie co roku przyciąga do Milówki setki widzów nie tylko z całej Polski, ale także z zagranicy.

Widowiskowym charakterem odznacza się również **żywiecki dzień plenerowy**, kiedy to w mieście pojawiają się liczne grupy Dziadów Noworocznych, które przechodzą korowodem przez centrum, by zaprezentować na Rynku tradycje kolędnicze oraz wziąć udział w konkursie trzaskania z bątem. Nieodzownym elementem owego wydarzenia jest obecność Jukacy – kolędników o zamaskowanych twarzach, w specyficznych długich czapkach, strojach przyozdobionych wiszącymi u pasa dzwoneczkami, trzaskających długimi na kilka metrów bąkami.

„Żywieckie Gody” obrazują tradycję, która jest ciągle żywa. Są wyjątkowym momentem w roku. To czas radości, czas magiczny, kiedy *sacrum* spleta się z *profanum*, treści chrześcijańskie z pogańskimi oraz współczesnymi, to czas przejścia z ciemności w jasność.

W 2016 r. tradycja Dziadów Noworocznych na Żywiecczyźnie została wpisana na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego

The festival of carolers and ceremonial groups 'Żywieckie Gody'

is a folk culture event which aims at promoting and keeping alive the traditions of winter festivities (from Saint Andrew's Day, through Christmas and New Year's Day, until the end of the carnival). It encompasses the Silesian Beskids and the Żywiec area (along with the Babia Góra mountain range).

'Żywieckie Gody' consists of a series of events, of which the most important ones take place in Żywiec and Milówka.

The festival of carolers and ceremonial groups performing w izbie (in old rustic houses) is a competition which gathers carolers who present their performances featuring various figures and characters, such as *gwiazda* (star), *Dorota* (Dorothy), shepherds, *połaźnicy* (marauders). These traditions are also celebrated on stage by groups of Noblemen, Three Wise Men or Herods. The event is held in Żywiec and it brings together between 50 and 60 both individual and group participants every year.

The outdoor day in Milówka is the most spectacular show of 'Żywieckie Gody'. It is a presentation of *Dziady Noworoczne* (New Year's Wanderers), i.e. an ancient custom celebrating the turn of the year, which is treated symbolically as a magical moment marking the death and rebirth of nature.

The event begins with a whip cracking contest, followed by a colourful procession of all the ceremonial groups, which then compete in caroling. Interestingly, not only groups of *Dziady* from neighbouring villages perform on this day, but also *Jukace* originating from a Żywiec district called Zabłocie. The show attracts hundreds of spectators both from Poland and abroad every year.

Another unforgettable experience is **the Żywiec outdoor day**, on which the town streets are filled with groups of *Dziady Noworoczne*, which parade through the centre to demonstrate caroling traditions in the main square and participate in a whip cracking contest. The participation of *Jukace* is an indispensable part of the spectacle. They amaze the viewers with their faces hidden behind masks, unique long hats and costumes adorned with cowbells hanging from leather belts, cracking their several-meter-long bull whips.

'Żywieckie Gody' festival depicts a tradition which is still alive today. It is an exceptional period, time of joy and magic, which blends the elements of *sacrum* and *profanum*, Christian and pagan rituals with contemporary contents. It is the time of passing from darkness to light.

In 2016 the tradition of New Year's Wanderers in the Żywiec region was added to the National List of Intangible Cultural Heritage

Postacie/Figures

Pachołek – młody chłopak o pomalowanej twarzy, ubrany w strój góralski; krocząc na przedzie i trzaskając z bata, zapowiada nadejście całej grupy Dziadów

Helper – a young boy with a painted face, wearing a highlander costume; walking at the front and cracking his whip, he announces the arrival of the entire group of Wanderers

Konie – najważniejsze postacie w obrzędzie, występują parami i są prowadzone przez Komendanta; ich strój to charakterystyczne wielkie czapy przypominające końskie głowy, długie kolorowe narzuty oraz dzwonki, którymi potrząsają w rytm muzyki; Konie symbolizują siłę, zdrowie

i żywotność, a także bieg życia oraz triumf witalności nad umieraniem (śmierć Starego i początek Nowego Roku); kulminacyjnym punktem obrzędu jest upadek Koni, oznaczający ich śmierć, co symbolizuje zamieranie przyrody – wówczas wszystkie postaci nieruchomieją, po czym Konie zmartwychwstają, czerpiąc moc z ziemi, a cała przyroda ożywa

Horses – the most important figures of the rite, they appear in pairs and are led by the Commander; their costumes consist of large hats, which look like horse heads, long colourful capes and bells, which are shaken to the rhythm of music; the Horses symbolise power, health and vitality, as well as the course of life and the triumph of life over death (the death of the Old Year and the beginning of the New Year); the climax of the ceremony is the fall of the Horses, signifying their death, which represents the dieback of nature; at this point, all the characters freeze, after which the Horses resurrect, drawing power from the earth, and all of nature comes back to life

Komendant – ubrany w mundur obwieszony medalami, dowodzi grupą Dziadów i czuwa nad przebiegiem całego obrzędu, składa życzenia noworoczne gospodarzom; wyposażony w gwizdek, za pomocą którego porządkuje taniec Koni; w symboliczny sposób „dobija targu”, sprzedając owe Konie gospodarzom

Commander – dressed in a uniform decorated with medals, he leads the group of Wanderers and supervises the entire ritual, he wishes Happy New Year to the hosts; equipped with a whistle, which he uses to organise the dance of the Horses; he symbolically ‘closes the deal’ by selling the Horses to the hosts

Niedźwiedź – ubrany w futro imitujące skórę niedźwiedzia, którego kosmatość symbolizuje vitalność i płodność; odzwierciedla siłę natury, męstwo i obfitość; turlając się po ziemi, przekazuje jej swą energię vitalną; zwykle przyprowadzany jest przez Cygona, który dawniej przybywał do wsi z tresowanymi dzikimi zwierzętami

Bear – dressed in fur imitating bear skin, whose hairiness symbolises vitality and fertility; it reflects the power of nature, courage and abundance; rolling on the ground, it transfers its vital energy to the earth; it is usually brought by the Gypsy, who used to come to the village with trained wild animals

Cyganka i Cygon – tworzą parę symbolizującą obcych, postaci przybywające ze świata zewnętrznego; Cyganka (czasem Cygon) nosi na plecach zawiniątko z małym dzieckiem, wróży napotkanym osobom z kart bądź z ręki

Female Gypsy and Male Gypsy – they are a couple symbolising strangers, characters arriving from the outside world; the Female Gypsy (or the Male Gypsy) carries a bundle with a small child on her back and tells fortune to people she meets reading cards or palms

Diabły – dzielą się na czarne i czerwone – symbolizują zło (czarne) oraz piekielny ogień (czerwone); ich stroje są w miarę jednolite kolorystycznie, wyposażone w rogi, przerażające w wyrazie maski – z widocznymi zębami i wysuniętym językiem – oraz drewniane widły; dokazują, zaczepiają dziewczęta i młode kobiety; podczas obrzędu rozpalają ogień symbolizujący piekło

Devils – black and red ones, they symbolise evil (black ones) and hellfire (red ones); their costumes are fairly uniform in colour, with horns and terrifying masks, with visible teeth and protruding tongues, as well as wooden pitchforks; they horse about, accost girls and young women; during the rite, they light a fire symbolising hell

Śmierć – ubrana na białe, z kosą jako atrybutem, zawsze jest w masce; symbolizuje nieuchronność losu każdej żywej istoty; zagarnia kosą napotkanych ludzi, czyniąc ich niejako swoją własnością

Death – dressed in white, with a scythe as an attribute, always wearing a mask; she symbolises the inevitability of fate for every living being; she reaps people she meets with her scythe, making them, in a way, her property

Macidula (inaczej **Sznurkorz**) – postać zamskowana, ubrana w postrzępione i powiewające szmatki, ścinki materiałów; być może jest uosobieniem handlarza szmatami, odzieżą, jednak jej obecność w grupie Dziadów nie jest jednoznaczna

Macidula (also known as **Sznurkorz**) – a masked character dressed in tattered and fluttering rags and scraps of fabric, they might personify a rag and clothing merchant, but their presence in the group of Wanderers is not obvious

Żyd i Żydówka – para identyfikowana jako obcy, postaci przybyłe z daleka; prezentowani są w sposób typowy dla kultury tradycyjnej – karykaturalny, stereotypowy – Żyd jest kulawy, garbaty, nosi walizkę z towarami oraz dzwoneczek, którym anonsuje swe nadejście; reklamuje i sprzedaje przywieziony z daleka asortyment

A Jewish man and woman – a couple identified as strangers, coming from afar; they are presented in a manner typical of traditional culture, i.e. caricatured, stereotypical; the Jew is limping, hunchbacked, he carries a suitcase with goods and a bell which he uses to announce his arrival, he advertises and sells the products he has brought from afar

Grafika: M. Kliś, fot. D. Franek, S. Karpinski

Jukac – jeden z kolędników o twarzach zakrytych futrzanymi maskami, w specyficznych, długich czapkach, strojach przyozdobionych wiszącymi u pasa dzwonekami, trzaskających długimi na kilka metrów batami; hałas czyniony przez Jukacy ma odstraszać zło oraz sygnalizować nadejście Nowego Roku; Jukace kolędują wyłącznie w dzielnicy Żywca – Zabłociu

Jukac – one of the carollers with their faces covered with fur masks, wearing characteristic long hats and costumes decorated with bells hanging from their belts, cracking their several metres long whips; the noise made by Jukace is supposed to scare evil away and announce the arrival of the New Year; Jukace carol exclusively in a district of Żywiec, called Zabłocie

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Organizator

Województwo
Śląskie

Regionalny Ośrodek Kultury
Bielsko-Biała

Instytucja kultury Samorządu Województwa Śląskiego

Współorganizatorzy

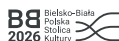
Miasto
Żywiec

Gmina
Miłówka

Partnerzy

Starostwo Powiatowe
w Żywcu

Patronat medialny

Wydawca:

Regionalny Ośrodek Kultury
ul. 1 Maja 8, Bielsko-Biała
www.rok.bielsko.pl

PROGRAM 57. Żywieckie Gody

ŻYWIEC

17–18 stycznia (sobota–niedziela) g. 11.00

**PRZEGŁĄD GRUP KOŁĘDNICZYCH
I OBRZĘDOWYCH WYSTĘPUJĄCYCH W IZBIE**

Klub MCK Papiernik, ul. Ks. Pr. St. Słonki 31

31 stycznia (sobota) g. 11.00

DZIEŃ PLENEROWY ŻYWIECKICH GODÓW

- korowód grup kołędniczych i obrzędowych | Karczmą Żywiecka – Rynek
- prezentacje zespołów | Rynek

IMPREZY TOWARZYSZĄCE

**PRZEGŁĄD KOŁĘD I PASTORAŁEK
„PASTORAŁKA ŻYWIECKA”**

Miejskie Centrum Kultury, al. Wolności 4

13 stycznia (wtorek) g. 12.00

- przesłuchania konkursowe

14 stycznia (środa) g. 8.00

- przesłuchania konkursowe

17 stycznia (sobota) g. 16.00

- koncert laureatów

16 stycznia (piątek) godz. 17.00

JASEŁKA

w wykonaniu podopiecznych PZOL

- Beskidzkiego Centrum Zdrowia Psychicznego w Międzybrodziu Białym | Miejskie Centrum Kultury, al. Wolności 4

31 stycznia (sobota) godz. 16.00

BESKIDZKI KARNAWAŁ

Miejskie Centrum Kultury, al. Wolności 4

- prezentacje gmin powiatu żywieckiego
- kiermasz sztuki ludowej
- degustacja potraw przygotowanych przez koła gospodyń wiejskich
- gościnny występ zespołu regionalnego z Litwy

BIELSKO-BIAŁA

1 lutego (niedziela) g. 17.00

KONCERT LAUREATÓW ŻYWIECKICH GODÓW

Miejski Dom Kultury w Straconce, ul. Górská 125

16 stycznia – 6 marca

- wystawa „Dziady Noworoczne, Szlachcice, Jukace, Mikołaje” | Galeria Sztuki Regionalnego Ośrodka Kultury, ul. 1 Maja 8

MILÓWKA

24 stycznia (sobota)

DZIEŃ PLENEROWY ŻYWIECKICH GODÓW

g. 9.00 – sygnał trombity rozpoczynający przegląd grup obrzędowych występujących w plenerze, konkurs trzaskania z bąta | Rynek

g. 10.30 – korowód grup obrzędowych | Rynek – Amfiteatr nad Sołą

g. 11.00 – **prezentacje konkursowe Dziadów Noworocznych i Jukacy** | Amfiteatr nad Sołą

29 stycznia (czwartek) g. 16.00

**SKUBANIE PIERZA, PRZĘDZENIE
WEŁNY, ŁUSKANIE FASOLI, WYSTĘP
KOŁĘDNIKÓW, DEGUSTACJA POTRAW**

Stara Chałupa, ul. Piastowska 1

1 lutego (niedziela) g. 13.00

„GOŚCINA”

degustacja potraw regionalnych z udziałem kołędników (wstęp 30 zł, liczba miejsc ograniczona) | Dom Strażaka, ul. Dworcowa 21

IMPREZY TOWARZYSZĄCE

28 grudnia (niedziela) g. 18.00

- koncert świąteczno-noworoczny w wykonaniu Młodzieżowej Orkiestry Dętej OSP z Milówki | kościół pw. Wniebowzięcia NMP, pl. Wolności 9

6 stycznia (wtorek) g. 18.00

- koncert kołęd w wykonaniu Zespołu Regionalnego HULAJNIKI z Milówki | kościół pw. Wniebowzięcia NMP, pl. Wolności 9

18 stycznia (niedziela) g. 18.00

- koncert kołęd i pastorałek w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca WIERCHY im. Józefa Szczotki z Milówki | kościół pw. Wniebowzięcia NMP, pl. Wolności 9

27 stycznia (wtorek) g. 13.00

- warsztaty „Dziady – nasze dziedzictwo” | Galeria Dziadów Noworocznych i Szlachciców, ul. Dworcowa 7

1 stycznia – 2 lutego

- wystawa pokonkursowa „Dziady w oczach dziecka” | Gminny Ośrodek Kultury w Milówce, ul. Dworcowa 1